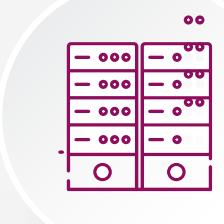

ZAKON O JAVNOM INFORMISANJU I MEDIJIMA

STARI ZAKONI

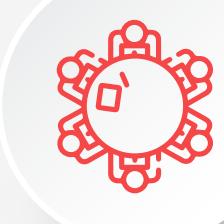
NOVI ZAKON

Da li postoji jedinstvena baza podataka o projektnom sufinansiranju medija iz javnih sredstava?

Ne, podaci o trošenju javnih sredstava na projektno sufinansiranje medija nisu bili dostupni na jednom mestu.

Uvodi se javno dostupni Jedinstveni informacioni sistem (JIS). Postupak projektnog sufinansiranja odvijaće se u celosti preko javno dostupnog JIS i obuhvatiće sve podatke koje se tiču istog.

Koja je uloga Saveta za štampu?

Savet za štampu kao samoregulatorno telo nije bilo prepoznato. Poštovanje Kodeksa novinara nije bio uslov da dodelu budžetskog novca.

Pri dodeli javnih sredstava uzimaće se u obzir da li je u prethodnih godinu dana Savet izrekao meru protiv dotičnog medija. Savet će sve podatke o izrečenim merama unositi u JIS.

Da li se vodi evidencija produkcija?

Ne. Nedostatak jedinstvene baze smanjivao je transparentnost trošenja sredstava dodeljenim produkcijama.

Uvodi se Evidencija proizvođača medijskih sadržaja (tzv. produkcija). Evidencija produkcija sadržaće identifikacione podatke, podatke o sredstvima prihodovanim kroz projektno sufinansiranje, kao i podatke o vlasničkoj strukturi.

Kakav je radnopravni status novinara?

Prava novinara na radu nisu bila detaljno regulisana, već samo prava povodom rada (novinarska tajna, pravo na autenticnost priloga, sloboda profesionalnog udruživanja).

Novinaru ne sme prestati radni odnos, umanjiti se zarada ili pogoršati položaj u redakciji zbog odbijanja da izvrši nalog koji bi kršio pravna i etička pravila novinarske profesije.

Uvodi se raspored radnog vremena i pravo za isključenje iz komunikacije u toku nedeljnog i godišnjeg odmora.

Mediji će biti dužni da u Registru medija objave interna dokumenta u vezi sa:

- postizanjem rodne ravноправности
- zaštitom uredivačke politike
- zapošljavanja osoba sa invaliditetom
- obezbeđivanja sigurnog radnog okruženja za novinare i medijske radnike.

Novinarska udruženja upozoravaju da novi zakon „na mala vrata“ vraća vlasništvo države u medijima.

KONTEKST: Zakonom iz 2014. naložena je privatizacija medija koji su bili u vlasništvu države, a Medijska strategija iz 2020. predviđala je završetak procesa privatizacije medija u javnom vlasništvu. Uprkos tome, novi zakon predviđa mogućnost osnivanja medija i proizvodnje medijskih sadržaja od strane društava kapitala koje je osnovala država, a koji obavljaju delatnost elektronskih komunikacija.

SLUČAJ TELEKOM: Prema novom zakonu, ozakonjuje se ranije ustanovljena praksa osnivanja medija od strane Telekoma, akcionarskog društva sa većinskim vlasništvom države (58,11%). Telekom je do sada osnovao sportske kanale Arena, kao i informativne televizije Euronews Srbija i Bloomberg Adria. Iz Telekoma, REM-a i Ministarstva informisanja tvrdilo se da za to nije bilo zakonskih prepreka jer se Telekom ne finansira iz javnih prihoda već isključivo od delatnosti koju obavlja. Međutim, činjenica je da je tadašnji zakon predviđao da medije ne može osnivati „pravno lice koje je u celini ili u delu u državnoj svojini, odnosno koje se u celini ili delom finansira iz javnih prihoda“. Ipak, uprkos kontroverznom osnivanju, čini se da izvršna vlast nije vršila neprimereni uticaj na uredivačku politiku pomenutih televizija, a nije bilo primedaba ni na njihovo poštovanje profesionalnog i etičkog kodeksa.

PRAKSA U EU: Pojedine države članice učestvuju neposredno ili posredno u vlasništvu nad medijima. Ipak, to ne izaziva zabrinutost jer u njima postoje snažni mehanizmi zaštite uredivačke politike i slobode izražavanja.

NOVI MEDIJSKI ZAKONI 2023. NOVA PRAVILA IGRE

ŠTA OSTAJE KONTROVERZNO?

CRTA i Koalicija za slobodu medija pokrenule su peticiju za promenu medijskih zakona sa tri glavna zahteva:

1. hitno brisanje odredaba kojima se omogućava državnim preduzećima da osnivaju medije i proizvode medijski sadržaj;
2. hitno unošenje odredaba koje bi omogućile građansku i sudsku kontrolu REM-a;
3. hitno unošenje odredaba koje bi dalje ograničile funkcionersku kampanju i uvelje kriterijume i metodologiju za praćenje izveštavanja medija tokom izbornih kampanja.

Evropska federacija novinara takođe je upozorila na nabrojane nedostatke novih medijskih zakona u Srbiji.

Decembar 2023

© Centar za evropske politike - CEP

Autori: Marko Todorović, istraživač, CEP | Anesa Omeragić, menadžerka za komunikacije i organizaciju događaja, CEP

ZAKON O ELEKTRONSKIM MEDIJIMA

STARI ZAKONI

NOVI ZAKON

Kakva je struktura regulatornog tela za elektronske medije (REM)?

Savet, sa predsednikom Saveta na čelu, bio je jedino telo REM-a.

Ko su ovlašćeni predlažači za Savet REM-a?

Narodna skupština, Skupština Autonomne pokrajine Vojvodine i relevantne organizacije.

Ko bira članove Saveta REM-a?

Narodna skupština

Koji su kriterijumi za izbor članova Saveta REM-a?

Iz redova uglednih stručnjaka iz profesija relevantnih za nadležnost REM-a, bez preciziranja godina iskustva.

Ko ne može biti član REM-a?

Javni funkcioneri ili funkcioniatori u političkoj stranci.

Koliko traje mandat i postoji li mogućnost reizbora?

Pet godina i mogućnost reizbora.

Šest godina bez mogućnosti reizbora.

Koliko dana pre izbora je zabranjeno izveštavanje sa skupova povodom otvaranja ili početka radova, ako prisutuju javni funkcioneri koji su i kandidati na izborima?

Deset dana pre izbora.

Trideset dana pre izbora.

Izbor novog članstva REM-a odloženo je za godinu dana, iako dosadašnje članstvo Saveta REM-a nije pokazalo nezavisnost u odnosu na izvršnu vlast.

Nisu predviđeni mehanizmi sudske i građanske kontrole postupanja REM-a po žalbama građana i organizacija. Time je omogućeno „čutanje“ REM-a na prijave protiv pojedinih medija. U godišnjem Izveštaju o radu REM-a za 2022. godinu ističe se da je REM-u podneto 85 prijava u vezi sa televizijskim sadržajem. Regulator je doneo tri mere opomene i 25 rešenja o odbacivanju prijava. NUNS ističe da nije jasno što se desilo sa 57 prijava, te da li su one uopšte razmatrane. Bez mehanizama kontrole ovakva praksa verovatno neće biti prekinuta.

Funkcionerska kampanja se novim Zakonom samo delimično ograničava. Zakon zabranjuje izveštavanje o javnim skupovima na kojima se obeležava otvaranje infrastrukturnih objekata ili početak radova na njima u prisustvu javnih funkcionera koji su istovremeno kandidati na izborma. Međutim, to ne sprečava funkcionere da posete radove koji i dalje traju, a da mediji o tome izveste.

Problem sa metodologijom REM-a: Nisu propisani kriterijumi ni metodologija po kojima REM prati izveštavanje medija tokom izbornih kampanja, što omogućava sumnje u objektivnost praćenja. Takođe, Venecijanska komisija i ODIHR, kao i nevladine organizacije poput Biroa za društvena istraživanja, ističu da metodologija REM-a mora da bude jasnije određena kako bi se izbegla proizvoljnost i „ulepšavanje“ stanja u medijima.